

E. du Perron Genootschap

eduperron.nl

vertaling van de [briefwisseling tussen E. du Perron en Pedro Creixams](#) door Jan Versteeg (copyright J. Versteeg, 2003)

Aan Pedro Creixams: Den Haag, 9 juni 1922

Den Haag, 9 juni '22

Beste Pedro,

Pas vandaag is het mij mogelijk mijn belofte gestand te doen en je te sturen wat je in deze brief ingesloten zult vinden. Het is misschien weinig, niettemin hoop ik dat het nog te rechter tijd komt en dat je niet denkt dat ik je vergeten ben. Je moet weten dat ik totaal blut was toen ik hier aankwam, in Brussel heb ik wat geld moeten lenen want toen we op het station uitstapten bleken we maar in het bezit van... 2 frank 50, en dat waren nog Belgische franken ook!

De foto's stuur ik je spoedig. Om dezelfde redenen heb ik ze nog niet naar de fotograaf gebracht. Maar dat komt nog wel.

Dit in haast, een andere keer schrijf ik je beter. Vergeet niet mijn hartelijke groeten over te brengen aan je vrouw en geloof me

steeds geheel tot je dienst

Edgar du Perron

Schrijf me meteen om me te laten weten dat je deze brief ontvangen hebt!

Aan Pedro Creixams: Brussel, 6 augustus 1922

Brussel, 6 augustus '22.

Beste Pedro,

Ik ben weer terug in Brussel, na een vrij kort verblijf in Brugge. Ik kan je nu ook de beloofde foto's sturen, ze zijn afschuwelijk, walgelijk! Ik was te goed van vertrouwen, ik dacht dat elke vent die 'Photos. Kodaks' op zijn deur heeft staan, weet hoe hij afdrukken moet maken. En dan is dit het droeve resultaat. Toch zul je het met deze afdrukken moeten doen, want ze zijn gemaakt, en wat erger is, betaald! Later, als ik weer terug in Parijs ben misschien, zullen we betere kunnen laten maken.

Hoe gaat het met je, hoe gaat het met mijn Tante? Doe haar de hartelijke groeten, en doe ook Tristan Rémy en Pascal Pia de groeten als je hen ziet. Ik hoop dat voor jou de zaken beter gaan, in ieder geval heb ik met genoeg gemerkt dat je geenszins ontmoedigd bent en flink blijft doorwerken. In die houding moet je winnen, ondanks de hindernissen; alleen besluitelozen verliezen bij voorbaat, en oogsten niet meer... dan een beetje medelijden.

Ik doe ook mijn best om hard te werken, maar wat wil je, dit zwervende bestaan is weinig geschikt om flink aan het werk te blijven; je weet niet hoeveel zin ik heb me ergens voorgoed te vestigen, om een home te hebben waarvan ik het middelpunt ben; de spil, hoop ik! Al die, min of meer onbetekenende, reisjes vervelen me uiteindelijk, ik wil graag ergens vast wonen. Maar niets wijst erop dat dat spoedig het geval zal zijn: integendeel, waarschijnlijk moet ik terug naar Indië. Dan zullen Europa - Montmartre, de butte, - voor mij alleen nog maar een dierbare en in verleiding brengende herinnering zijn. Het zal voor mij onmogelijk zijn te voorspellen wanneer ik naar hier terug zou kunnen keren; dat is trouwens ook niet zo belangrijk, want op Java wil ik boer worden. Ik verzorg liever koeien en kippetjes (ook al komen ze

niet uit Parijs) dan voor krantenartikelen te moeten zorgen. Nou ja, "we zien wel" (de toverwoorden).

Beste Pedro, ik laat het hierbij, ik moet nog een heleboel meer schrijven en het is al heel laat. Schrijf me als je zin en tijd hebt, je weet dat alles wat jou aangaat me altijd heel erg interesseert; ik verwacht dus spoedig een brief van je en te vernemen hoe het met je gaat. Ik hoop dat de Sacré-Coeur nog steeds op de Butte staat en blijf, na de hartelijke groeten aan je vrouw,

je oprecht toegenegen oude vriend

Edgar du Perron

Aan Pedro Creixams: Brussel, 1 november 1922

Bruss. 1 nov. '22.

Beste Pedro,

Het spijt me dat ik je tijdens mijn laatste bezoek aan Montmartre niet heb kunnen spreken; er is tussen ons een vervelend probleempje dat ik graag opgelost zou zien, maar om elkaar niet verkeerd te begrijpen is het beter dat we elkaar ontmoeten. Ik schrijf je dus voor iets anders.

Het gaat erom dat ik zojuist de eerste drukproeven van mijn "Manuscrit" heb gecorrigeerd. Je moet weten dat ik nogal met die papieren in mijn maag zat, en aangezien ik van plan was naar Engeland te gaan, heb ik je vriend Pia de twee getypte exemplaren gestuurd die ik in Parijs had laten maken; en hem tegelijkertijd geschreven. Welnu, ik ben niet naar Engeland vertrokken; en, voor mijn plezier, heb ik opnieuw wat aan mijn manuscript gewerkt; ik heb een paar fouten verbeterd, een paar geestige of stomme

opmerkingen toegevoegd (het is maar net hoe je het bekijkt), en - wat belangrijk is - een nogal "opgewekt" einde bedacht; en vervolgens, nadat ik een heel goedkope kleine uitgever had gevonden, heb ik het laten drukken. Zodat je over twee of drie weken een half dozijn exemplaren kunt verwachten, waarvan een op speciaal papier, dat ik voor jou van een opdracht zal voorzien! Als titelplaat zul je het portret aantreffen dat je eens op een middag van me maakte. Dus dan weet je het, ouwe jongen! Als je zin hebt, leg Pia dan uit hoe de zaak zit en schrijf mij ook eens. Doe a.j.b. de groeten aan je vrouw en ik wens je het beste toe.

Edgar du Perron

Wens: Moge 'ons' kind, met zijn onbekommerdheid van halve gare hansworst, elke muilpeer krijgen die men het misschien zal geven! Nietwaar?

116 rue Lesbroussart

Brussel.

Aan Pedro Creixams: Brussel, 21 juni 1923

Bruss. 21

juni 1923.

Beste Pedro, na een week werk begin ik ingericht te raken; 'het gaat' nu, ik voel me al een beetje thuis. De dakkamer is kaal; ik heb pas een paar meubels gevonden: een dieprode sofa, versleten en statig; een bidstoel (opdat iedereen me voor een vurige paap houdt; misverstanden 'verrukken mijn ziel'); een tafel en een typestoel, een kast; twee pronktafeltjes met niets om erop te zetten (ik heb me voorlopig tevreden gesteld met een zeer slechte kopie in gips

van de zwaardvechter van het Louvre, de zogenoemde 'Borghese-strijder', maar ik zal spoedig de gelegenheid aangrijpen hem de nek te breken, of een poot of een arm, en daarna zal ik hem ver uit mijn huiselijke omgeving verbannen). Je schilderijen hangen aan de wanden, maar de ruimte van mijn dakkamer toont duidelijk aan hoe betrekkelijk alles is, want wat me zo groot toescheen, lijkt nu in het niet te verzinken en springt nauwelijks meer in het oog! Daarom reken ik op je penselen wanneer je straks hier bent om mijn wanden minder kaal achter te laten dan je ze zult hebben aangetroffen. Als het mogelijk is breng dan de Spaanse vrouw en het gezicht op Montmartre voor me mee waar ik de laatste keer dat ik bij je was zoveel bewondering voor had; anders iets dat even goed is; je zou me er een reuze plezier mee doen! - Je tekeningen zijn ingelijst en hangen naast je schilderijen; ik mis alleen de twee eerste vrouwenhoofden die je me gegeven hebt; die zijn nog in Parijs, in hotel Montréal, samen met de bagage - 1001 kisten - van mijn ouders.

Ik stuur je hierbij ingesloten 3 kleine reproducties van het portret van Cendrars; ik heb er een grotere van laten maken die nog niet klaar is. Ik verheug me er nu al op je in augustus hier te hebben; schrijf me meteen nadat je deze brief ontvangen hebt: mijn adres is 3, Rue de Belle-Vue, Brussel. Schrijf me welke indruk je van Ida Rubinstein gekregen hebt en over je belevenissen in de Opera; in de taxi waarmee je vertrok leek je op een minstens even onstuimige conquistador als Gabriele d'Annunzio (l'Arditi di Fiume!) - Wat kan ik je nog meer vertellen? Dat ik hoop dat het goed met je gaat, dat mijn tante in goede gezondheid verkeert, dat je zaken op rolletjes lopen? Dat spreekt allemaal vanzelf. Ik ga dus weer aan het werk na een ferme handdruk en in de hoop spoedig iets van je te horen. Vergeet niet me je adres in Normandië te geven. Zeg eens, waarom ga je niet verder naar Bretagne, het land van Gauguin, Sérusier, Bernard? Als je daartoe de mogelijkheid hebt raad ik je aan in Pouldu, en in Quimperlé te werken; ook jij moet daar dingen kunnen maken! Tot spoedig, ouwe jongen,

hartelijks, je Edgar.

Aan Pedro Creixams: Brussel, 27 juni 1923

Brussel, 27 juni '23. ('s ochtends)

Beste Pedro,

Zo, daar gaan we, ik schrijf je meteen na je brief gelezen te hebben, waar ik erg om heb gelachen: je beschrijving van 'Phèdre' is verbluffend. Ik kreeg je brief terwijl ik in mijn bed lag en ik schrijf je ook terwijl ik in mijn bed lig, dankzij mijn vulpen die nooit erg ver bij me uit de buurt is - je weer dat de vroegere paladijnen hun zwaard ook altijd binnen handbereik hadden. - Je zei tegen me: Schrijf jij me eerst, dan schrijf ik jou daarna en daarna schrijf jij me opnieuw en daarna schrijf ik jou opnieuw, enz. - ik moet dus wel gehoorzamen, heer! hierbij reeds een nieuwe brief. Maar vergeet nu niet wanneer je me antwoordt, me je adres in Normandië te geven, anders zal ik je met een vloek treffen die gevaarlijker voor je zal zijn dan drie flessen witte Bordeaux! - Ook ik ben aan het werk, en wat erger is: ik ben zelfs tevreden over mijn werk; niets is vreselijker! Wat de rest betreft ben ik steeds alleen; na mijn terugkeer heb ik nog niet een 'intellectueel' gesprek gevoerd, ik ben ontzettend bang dat ik op die manier afstomp, maar aan de andere kant wil ik proberen al het interessante waar een man behoefte aan heeft binnen de muren van mijn huisje te vinden, dat is beter dan achter konten in de vorm van een ster of de volle maan aan te rennen en die ten slotte allemaal stomvervelend blijken te zijn als je er te dicht bij komt. Ik heb hier een paar 'vrienden' leren kennen die me nu al behoorlijk tegenstaan: je zult me gelijk geven als ik je zeg dat ik ze niet nog eens zal opzoeken. Toe, beste Pedro, kom me hier gauw opvrolijken met je verhalen, je artistieke en menselijke successen en tegenslagen, jou mag ik erg graag, jij steekt wat je denkt niet onder stoelen of

banken en jij spant je serieus in zonder het je te moeilijk te maken. Ik heb het, helaas, al wel heel erg gedaan: het me te moeilijk maken. Met mijn naïeve idealen wil ik iets bereiken waarvan ik weet dat ik het nooit zal bereiken, en dat wetend ben ik in staat mezelf bezig te zien en me belachelijk te vinden. Ik troost me met de gedachte dat deze geestesgesteldheden heel twintigste-eeuws zijn. Maar het is een schrale troost! - Hé, zeg eens, vind je me niet stierlijk vervelend? Ja vast, ja..... ongetwijfeld! dus: laat ik mijn mond maar houden!

Dat is het, beste vriend, ik houd ermee op. Je doet me een groot plezier me te laten weten dat je aan het werk bent. Ik hoop dat het ook met de gezondheid goed gaat en dat die tijdens de reis goed blijft. Ik druk jou, evenals Madeleine, hartelijk de hand, en als steeds

je zeer toegenegen

Eddy du Perron

P.S. - En schrijf me uitgebreider, wil je?

E.

Aan Pedro Creixams: Brussel, 14 juli 1923

Bruss. 14 juli '23.

Beste Pedro,

Zeg eens, kun je, nu je niet naar Normandië gaat, niet eerder komen?

Ik ben volledig ingericht; je hoeft maar te komen; waarom zou je tot augustus wachten? Je zou me een heel groot plezier doen door meteen, (laten we

zeggen over twee dagen), naar Brussel te komen! Lukt je dat niet aan?

Ik schrijf je niet verder omdat alles in de paar regels hierboven gezegd is. Ik wacht vol ongeduld op je en als niets je in Parijs vasthoudt, neem dan een treinkaartje en kom me gezelschap houden. Het schijnt dat het in Parijs verschrikkelijk heet is; dus, ontvlucht die hel en kom mijn huis verfraaien met je torerogestalte. Ik zal je er heel dankbaar om zijn.

Tot ziens, ouwe makker, en zo spoedig mogelijk; als je niet meer kunt schrijven, stuur dan alleen een telegram zodat ik je van het station kan komen afhalen. Vriendelijke groeten aan je vrouw, allebei een hartelijke handdruk van jullie

Eddy

Aan Pedro Creixams: Den Haag, 23 augustus 1923

Den Haag - 23 augustus.

Zoutmanstraat 40B

(Holland)

Beste Pedro,

Hierbij ingesloten een artikel over Hellens dat je misschien interesseert. Ik vond het op het station van Antwerpen. We zijn zonder ongelukken in Nederland aangekomen; maar ik heb er mijn duim bezeerd toen ik zonder handschoenen een stoot tegen de boksbal van mijn maat De Grave gaf. Daarom zul je genoeg moeten nemen met deze paar woorden en mijn hartelijke groeten. Heb je onze ansichtkaart uit Oostende ontvangen? Hoe staat het leven op de Butte? Je moet de hartelijke groeten hebben van

Mej H. Aronds

dit is de zeer officiële handtekening van mijn bekoorlijke Leni, voor mij liever en begerenswaardiger dan ooit; waar zeker ook de omgeving toe bijdraagt. Een heel stevige handdruk (ondanks gehavende duim) van je

Eddé.

Excuses voor het sierlijke handschrift, dankzij mijn duim. Duim duim duim. Hoe gaat het met Mouri?

Aan Pedro Creixams: Brussel, 15 september 1923

Bruss. 15 sept. 1923.

Beste Pedro,

- 18 sept.

Je ziet het: dit velletje was al vanaf de 15e voor jou bestemd; er lag zelfs een envelop met postzegel naast, op mijn schrijftafel; maar ik was er te lui voor, - een luiheid die me tot op het bot uitzoog, als de ergste vrouw. Dus: vergeef me! Ik ben al ongeveer een week weer thuis; de bladzijde 'Lenie' is in het boek - of laten we zeggen het notitieboekje - van mijn leven (om met de woorden van de klassieke schrijvers te spreken) voorgoed omgeslagen; ik heb je beide brieven gevonden en ze met heel veel genoeg gelezen; het is aangenaam je eens even rustig met een vriend te onderhouden, wanneer je daarna weer terug moet naar een omgeving en mensen die je in wezen maar heel weinig interesseren. De verzen van Pia verraden de meester, laten een man zien die veel weet, zelfs van dingen die zo onbeduidend zijn als... alles wat Nederland betreft, of het nu de Koningin is, of mijn toekomstige roman. Alleen in de eerste zin zou ik graag een verbetering aanbrengen: Nederland is niet

erg rijk aan slimmeriken en aan zandgronden; het is vooral een fietsland, - en niets is vervelender (om met de woorden van Creixams te spreken) dan van die slagers- of bakkersknechten die, boven twee wielen hangend, voor een caballero willen doorgaan. - Wat je beschuldiging betreft, je weet dat ik het al enige tijd - een eeuw ongeveer - eens ben met onze vriend Torral: 'Zodra de liefde geen bronst meer is, wordt zij een vorm van intellectuele bloedarmoede'. Conclusie: Vanavond druk ik een liefkozende kus precies op de navel van Josette - en spreek daarbij jouw naam uit.

Wil je Pia bedanken voor zijn krachtdadige medewerking aan je briefje; zodra ik in Parijs ben, ga ik hem beslist opzoeken, als hij me tenminste niet alleen maar vanwege het gerijmel uitnodigt en hij mijn bezoek op prijs stelt. Er zijn, zoals altijd, een heleboel dingen die ik hem zou willen vragen, - maar als je hem dat laat weten, stel hem dan van tevoren gerust; je weet dat mijn geestesgesteldheid sinds Montmartre, sinds juni 1922, veranderd is, toen dat lege ei werd gelegd dat -. Poeh! laten we dat maar gauw vergeten!

Ik bereid een nieuw boekje voor; maar - komt er aan die voorbereiding ooit een einde? Laten we een ogenblik veronderstellen van ja; in dat geval zie je me in Parijs terug, want dan zou ik jou nodig hebben; want dan zou ik je smeken een paar versieringen aan mijn gortdroge proza toe te voegen; zo lukt het ons misschien samen de woede op te wekken van een paar brave, - maar bij voorkeur 'gezetten' - burgers in fietsland.

Laten we het nu over wat minder onzekere zaken hebben. Je scheermes enz. heb ik hier gevonden, en je hemd zal ik ook wel gauw vinden. Ik zal ze aan Clairette meegeven die van plan is - ik meen tegen het eind van de maand - naar Parijs te gaan - en die me je adres vroeg. Wat de prentbriefkaarten betreft: ik zal proberen het huis te vinden, hoewel je aanwijzingen nogal vaag zijn, - nou ja, ik zal mijn oren open houden en wachten tot ik stemmen hoor. Afgezien van de modderige omgeving moet de ligging prachtig zijn.

Maar omdat ik erg op je gesteld ben en omdat ik mezelf verwijt je een paar weken heel erg verwaarloosd te hebben stuur ik je hierbij een van die vodjes die ons altijd weer een zekere vreugde bezorgen en waar we, ondanks alles, toch nooit vies van zijn. Slijk! wat een slijk! Geef het zo spoedig mogelijk uit, en vergeet het daarna.

Hoe gaat het met je vrouw? Is zij ook weer thuis, of zit je je helemaal alleen in dat 'klote' Parijs te vervelen? Als zij er is en als je niet jaloers bent en als je in staat bent die dingen met genoeg bevalligheid uit te voeren, druk dan - in ruil voor wat ik, vanavond, voor jou zal doen - een eerbiedige en toch behoorlijk zinnelijke kus op haar rechterpols, iets boven de plek waar de huid gevoelig begint te worden. Wat jou betreft, wees edel als de hidalgo die je - misschien - het leven gaf, vergeef me als ik 'nalatig' ben geweest, wees steeds overtuigd van mijn vriendschap, en druk mijn hand even krachtig als ik in gedachten de jouwe druk.

Mijn naam - die ken je! Je bent zelfs in staat hem foutloos te schrijven. Vergeet niet Pia de groeten te doen en hem te bedanken.

Aan Pedro Creixams: Brussel, 10 november 1923

Brussel, X november

(zondag)

Beste vriend,

Wat moet ik je schrijven? Ik heb maar een ding gedaan na mijn thuiskomst: gezocht naar de schunnige gedichten van Verlaine, het vrijmoedige werk, gepubliceerd onder de naam Pablo de Herlagnez, zogenaamd licentiaat in Segovia; de beroemde zozeer door Pia aanbevolen bundel; bevattend AMIES, FEMMES en HOMBRES. Ik schrijf uit het tweede deel 'Volks

Tafereel' voor je over, dat me buitengewoon geschikt
lijkt om door jou geïllustreerd te worden. Let op!

L'apprenti point trop maigrelet, quinze ans, pas
beau,
Gentil dans sa rudesse un peu molle, la peau
Mate, l'oeil vif et creux, sort de sa cotte bleue,
Fringante et raide au point, sa déjà grosse queue
Et pine la patronne, une grosse encore bien,
Pamée au bord du lit dans quel maintien vaurien,
Jambes en l'air et seins au clair, avec un geste!
A voir le gars serrer les fesses sous sa veste
Et les fréquents pas en avant que ses pieds font,
Il appert qu'il n'a pas peur de planter profond
Ni d'enceinter la bonne dame qui s'en fiche,
(Son cocu n'est-il pas là confiant et riche?) -
Aussi bien, arrivé au suprême moment,
Elle s'écrie en un subit ravissement:
"Tu m'as fait un enfant, je le sens, et t'en aime
D'autant plus" - "Et voilà les bonbons du baptême!
Dit-elle, après la chose; et tendre à croppetons,
Lui soupèse et pelote et baise les roustons.

Bevalt - inspireert het gedicht je? Succes
ermee! Er is nog meer (en dan heb ik het nog niet
eens over het 'Sonnet van het Aarsgat', door Verlaine
en Rimbaud samen geschreven) in HOMBRES staat bijv.
een akte van geloof die als volgt begint:

Un peu de merde et de fromage
Ne sont pas pour effaroucher

Mon nez, ma bouche et mon courage

Dans l'amour de gamahucher.

Enz. enz. - Ik houd ermee op, want ik ben bang dat je anders te opgewonden raakt! Laten we het over mij en mijn 'huisje' hebben. Ik heb een paar dingen veranderd, vanwege de frio; de dakkamer is onbewoonbaar, dus heb ik alle schilderijen naar beneden gebracht en alle lijsten eraf gehaald. Mijn werkkamer en mijn zitkamer worden verwarmd door twee kachels; ik heb dringend om een gewone kachel gevraagd, met van boven een opening, je weet wel, zo'n kachel die je ook als fornuis zou kunnen gebruiken (of God weet hoe zulke dingen heten) - kortom waarop je kunt koken, zoals bij jou: waar mijn tante ervandoor gaat als de stank te erg wordt! Je weet maar nooit: is het uitgesloten dat mijn eenzaamheid nog eens door een 'huisvrouw' opgesierd wordt? Dood aan de 'Muzen', leve de 'huisvrouwen'! - Terwijl ik schrijf, hangen de vrouw met de appel en het portret van Cendrars achter me, links: jouw portret, de twee vrouwenhoofden die je in de tijd van onze eerste ontmoetingen maakte, en de 'negerkop', gesigneerd Pedro Creixams; tegenover me: het jongetje en mijn portret. Je landschap hangt in de zitkamer; je tekeningen hangen in de slaapkamer. De dakkamer is nog slechts een puinhoop; ik heb er alleen de boeken laten staan en de helft van het meubilair. En dat is geloof ik alles, mijn beste. Schrijf me, vertel me een en ander over je mazzeltjes of je ellende, het wel en wee van mijn tante. Geef haar namens mij een kus. Ik druk je de hand.

Eddy

Aan Pedro Creixams: Brussel, 25 december 1923

Kerstmis 1923.

Beste vriend,

Hoe gaat het? Je stuurt me geen antwoord, - ik leg me erbij neer met de gedachte dat ik waarschijnlijk iets gedaan heb wat niet naar je zin was. Maar vandaag - ik weet niet of je een christen, katholiek, Spanjaard bent voor wie dat iets betekent - neem ik niettemin de pen ter hand om jou, evenals Madeleine, een 'prettig en vrolijk kerstfeest' toe te wensen. Mocht je een atheïst zijn, laat dan maar zitten; je merkt in ieder geval dat ik aan jullie beiden gedacht heb. Is de kamer nu warm en niet al te slecht? Ik verveel me. Ik leef niet, ik word geleefd. Ik zou graag weg willen, maar ik ben te lui, en 1001 dingen houden me op het ogenblik vast. Ik lees als een bezetene en werk nauwelijks; het is alsof het me tegenstaat mijn eigen gedachten te volgen, alsof ik tegen elke prijs die van anderen nodig heb! Nou ja, het is al iets dat ik dat toegeef. Ik verveel me, maar voel me niet verloren; je hebt misschien gelijk me af en toe voor een 'kleinburger' uit te maken, jij voor wie verbeelding niet bestaat, jij, die al opgewonden, die al geestdriftig wordt als het gaat om het doodgewone doen en laten van de eerste de beste idioot; ik voel me eerder tot alledaagsheid veroordeeld dan dat ik werkelijk alledaags ben. Vertel me eens waar je op het ogenblik mee bezig bent? Heb je opnieuw een paar 'vrienden' tot 'klootzakken' herdoopt? Behoor ik daar ook toe? Nu al? of zeer binnenkort? Heb je nog iets van Pia gehoord? Als je zijn adres weet, geef het me dan. Ik blijf hier waarschijnlijk tot eind februari, langer houd ik het echt niet uit (en dan alleen nog omdat ik in gezelschap ben van een leuke nicht) - daarna ga ik er hoe dan ook weer vandoor. Ik wil naar Italië, naar Zwitserland, God mag het weten, en het doet er ook weinig toe. Ik vraag me eigenlijk af waarom ik je dit allemaal schrijf: alsof ik een mondain vrouwtje was dat het alleen maar over haar reisplannen weet te hebben! Als ik nou nog iets gedaan had, nietwaar, beste Pedro? als ik nou nog geleefd had? Ah! Goddome (zoals ze hier vloeken) in gedachten heb ik duizend vechtersbazen gedood, ik heb duizend-en-een schoonheden bezeten, - in mijn dromen; ik heb alle denkbare avonturen beleefd - tussen de bladzijden van een boek. Maar wat je nodig hebt zijn echte ervaringen, dingen die je werkelijk beleeft,

verkeerde dingen misschien, maar toch bijna tastbaar!
Dus je snapt het, ik zou mijn mond moeten houden.
Mijn vel papier is trouwens bijna vol. Ik hoop dat
voor jou alles goed gaat, het artistieke leven en het
stoffelijke leven, dat je penselen aan het werk zijn
en dat van je darmen hetzelfde gezegd kan worden.
Verwaarloos je dagboek niet! Tot ziens, nogmaals heel
prettige feestdagen - of je nu gelovig bent of niet -
geef Madeleine namens mij een kus en een hartelijke
handdruk van je

Eddy

Heb je de foto's ontvangen?

Aan Pedro Creixams: Brussel, 7 maart 1924

Bruss. 7 maart '24.

Beste Pedro,

Bedankt voor je brief, en hierbij enkele
'inlichtingen'. Je zult me niet in Parijs terugzien
voor het eind van komende juli; aangezien mijn ouders
het prijzenswaardige plan hebben een reis naar Italië
te maken zal ik hen uit zuinigheid (3/4) en uit
nieuwsgierigheid (1/4) vergezellen; we vertrekken
hier omstreeks de 20e, de reis zal 3 maanden duren,
en ik hoop ook nog enige tijd in Lausanne te blijven.
Pas daarna, op de terugweg naar hier, zal ik Parijs
aandoen; dus je bent gewaarschuwd! ontdoe je tegen
die tijd niet van je meesterwerken, geef me de kans
ze ten volle te kunnen bewonderen. Ik ben heel blij
te horen dat voor jullie alles goed gaat; wat mijn
'zitkamer' betreft waar je naar informeert, die ligt
er op dit moment verlaten bij, ik kom er alleen om
een boek te halen of terug te brengen, want sinds
mijn ziekte logeer ik bij mijn ouders (goed verwarmde
kamer, enz, enz!) - wat het overige aangaat heb ik
vandaag twee kamers elders gehuurd, om er helemaal
vrij te zijn, d.w.z. om me er aan die geheimzinnige

of achterbakse behoefte over te geven die iedereen in zich heeft. Ik weet volstrekt niet of ik er met de pen of met het diepteroer aan de gang zal gaan en dat kan me ook geen fluit schelen, het belangrijkste is de mogelijkheid te hebben het een of het ander te doen

- zonder op mijn vingers te worden gekeken, zonder ook maar iemand, hoe aardig ook, in de buurt.

Dat is het, beste vriend. Ik ben buiten adem; ik weet niets meer wat ik je nog vertellen kan. Het leven dat ik hier leid is heel oninteressant en een schilderij, tekening of ets krijg ik niet te zien, de enige versiering bestaat uit iets in de trant van Bonnat of komt bij de fotograaf vandaan. (Jouw kleine tekening is een stuk aardiger.) Misschien heb ik je binnenkort meer te melden; ik wil dat ook jij heel goed weet dat mijn stilzwijgen niet het gevolg van een gebrek aan vriendschap is; als ik zwijg komt dat door mijn bescheiden overtuiging dat ik niets te zeggen heb. Maar als 'bewijs dat ik aan je denk' zal ik je tijdens mijn reis in ieder geval een paar Vergines - col ou no col bambino - sturen. Gaat het goed met Madeleine? Doe haar mijn hartelijke groeten, ik ben erg op mijn tante gesteld ook al schrijft ze me nooit. Nou, dus toch tot ziens, beste vriend, ik verheug me er al bij voorbaat op straks te zien hoe je - tussen nu en eind juli - vooruitgegaan bent, wie weet wat voor buitengewoons je dan hebt gemaakt! - je weet dat ik wat jou aangaat optimistisch ben. Geef je vrouw namens mij een (eerbiedige!) kus. Een stevige handdruk van je toegenegen

Eddy

AANTEKENING: Ik heb de te 'fraaie' naam Eric Grave laten vallen om de - minder opvallende - naam Duco Pelser aan te nemen. Maar het schijnt dat Pelser nogal eens met misdaad in verband wordt gebracht; omdat twee kerels met die naam een zekere echtgenoot hebben vermoord; het is een oud verhaal.

Duco Pelser! - Hoogheid, brengt groet!

Duco Pelser! - Voor hoe lang???

'No ay nada de mos ermoso que V.'

Veramentos.

Aan Pedro Creixams: Lugano, 12 augustus 1924

Lugano, 12 augustus '24

Beste Pedro,

Hoe staat het ermee? Werkelijk, je kon intussen wel dood of President van de Republiek zijn zonder dat ik het weet. Schrijf me zodra je deze brief ontvangen hebt! Mijn adres: Kurhaus, Monte Brè, Lugano (Zwitserland). Ik zit hier, waarschijnlijk voor zes weken, om iets aan een long te doen die het min of meer laat afweten, - zonnebaden en andere vormen van 'luxe tijdverdrijf'. Denk vooral niet, beste vriend, dat ik je vergeten ben; niets zou onrechtvaardiger jegens mij zijn. Ik heb vaak en zelfs langdurig aan je gedacht, laat van je horen; alleen ben ik een beetje zoals Pia: het schrijven staat me steeds meer tegen. Tussen twee haakjes: hoe gaat het met die beste Pia? De laatste berichten die ik over hem vernam waren weinig geruststellend = hij lag in het militair hospitaal in Laveran en had 40 graden koorts. Zijn laatste brief kreeg ik begin juni; ik heb hem onmiddellijk geantwoord maar geen reactie ontvangen. Dat maakt me een beetje ongerust. Vergeet dus niet me te schrijven hoe hij het nu maakt, naar wat jij ervan weet.

Ik sluit hierbij een krantenknipsel in, ik vond het (ik die nooit kranten lees) in Locarno. Lees het. Gaat het inderdaad over jouw vriend Malraux? Ik weet dat hij André Malraux heet - maar het is mogelijk dat hij de naam opzettelijk een beetje veranderd heeft om de familie welgevallig te zijn. Als ik me goed herinner had je me verteld dat hij in Cambodja zat, in het gezelschap van zijn vrouw (over wie je me niets dan goeds vertelde.) Ik ben zoals je weet zelf een beetje een dief, dus dit interesseert me.

Iets anders, een andere kwestie (ik ben onverzadigbaar vanavond): Hoe gaat het met Germaine? Is ze de trouwe echtgenote van de zeer toegewijde meneer Jean geworden?

En hoe gaat het met Mourri, haar die je wellustig je 'mormel' noemde? En hoe gaat het met mijn teerbemide tante Madeleine? Als je haar namens mij niet een hartelijke kus geeft - beste Pedro, zou ik je voor jaloers uitmaken! Want je weet dat niets een hidalgo die zichzelf respecteert onwaardiger is dan jaloezie en aanverwante ondeugden.

Dus, laten we alles nog eens samenvatten, nietwaar?

1. Hoe gaat het met jou (en je werk)?
2. Hoe gaat het met mijn tante?
3. Hoe gaat het met Pia?
4. Hoe gaat het met Germaine?
5. Hoe gaat het met Mourri?
6. Hoe gaat het met Malraux?

Als je me op dit alles antwoord hebt gegeven kan ik misschien weer rustig slapen. In afwachting daarvan een (harde!) klap op je schouders en een ferme handdruk.

Van harte je

Eddy

Aan Pedro Creixams: Monte Brè, 22 augustus 1924

M. Brè, 22 augustus

Beste Creixams,

Ik ben heel blij eindelijk iets van je gehoord te hebben; ik dacht al dat je vreselijk boos was en dat je me geen antwoord meer waardig achtte. Je moet het me maar niet kwalijk nemen, beste vriend, dat ik zo lang gezweven heb; eerst was ik met mijn ouders op reis (je herinnert je dat ik je een of twee kaarten stuurde), daarna, terug in Brussel, had ik zoveel te doen dat ik geen tijd had om een wat langere brief te schrijven; want jij bent misschien lui geweest, maar ik heb de afgelopen tijd vrij hard gewerkt. We hebben in Antwerpen dat verhaal uitgegeven dat ik ooit voor je vertaalde en dat je niet eens zo slecht vond, al had je voor de 'plaatjes' (van mijn vriend Duboux) geen goed woord over; we zijn bezig gedichten uit te geven - of liever: een dichtertlijk reisjournaal, geïllustreerd door Jozef Peeters, waarschijnlijk de eerste 'constructivist' van Vlaanderen - als je weer in Brussel bent zouden we hem eens in Antwerpen kunnen gaan opzoeken; het is een goede vriend. Ik heb hier een verhaal geschreven dat Claudia heet en dat jij mag illustreren, als je wilt. (Ik zou er graag illustraties bij willen die een beetje in dezelfde stijl zijn als die je voor Marcel Sauvage maakte). Ik verlaat Monte Brè waarschijnlijk 17 september en ben de 21ste of 22ste in Parijs, waar ik misschien wel een paar dagen blijf. Heb je dus tijd (en ben je bereid?) drie of vier illustraties te maken? - ik heb je naam al op de titelpagina gezet! dus laat me niet in de steek! Dat voorval met Malraux is inderdaad buitengewoon vervelend, en je hebt gelijk: het ergerlijkste daaraan is misschien nog die wat superieure houding die sommige armzalige klootzakken (je zegt het heel juist) van journalisten aannemen. Bovendien ontgaat de zogenaamde 'morele' kant van de zaak ons volkomen. Je moet een gezetten burger zijn om van zoiets te kunnen genieten. - Ik heb een brief van Pia ontvangen, drie dagen voor de jouwe; ik ben erg op hem gesteld, het is een begaafde jongen met een intelligentie van de 1e orde en ik vind het heel vervelend dat hij zijn dagen in een militair hospitaal moet doorbrengen. Dat schetsje dat je van hem maakte is verbluffend, vooral de mond is uitstekend 'getroffen', wat je vrouw gehurkt tussen Murri en een kat betreft, zij heeft me rillingen bezorgd! (Ik geef de voorkeur aan die andere bij wie het woord 'Algerije' op haar venusheuvel getatoeëerd staat.) Dus, beste Pedro, we maken het allebei goed,

dus des te beter! - denk vooral niet dat mijn vriendschap voor jou ook maar iets minder is geworden; je weet dat ik je alleen maar het allerbeste toewens, en van ganser harte. Op het ogenblik verveel ik me nogal in dit Kurhaus dat vol Duitsers zit; soms speel ik schaak met zeer lelijke vrouwen. Afschuwelijk lelijk. Afzichtelijk. Werkelijk niet om aan te zien. Gelukkig heb ik, net als altijd, een geliefde, al is het op het ogenblik een verre geliefde, die me troost (intussen onvermijdelijke droefheid). Nou, beste vriend, ik wens je sterkte! Schrijf me opnieuw, je kunt me hier bereiken; ik zal je meteen antwoorden. Hartelijke groeten aan je vrouw en jou van je

Eddy.

Aan Pedro en Madeleine Creixams: Brussel, 27 oktober 1924

Bruss. 27 okt.

Beste Pedro,

Je briefje heeft me heel erg getroffen - maar op een tamelijk aangename manier; als ik kon, zou ik meteen toesnellen; ik geef me daar dubbel rekenschap van wanneer me een stoot levenskracht bereikt, zoals bijv. jouw brief. Maar omstreeks half november zou ik in Parijs kunnen zijn. Ik laat het je nog wel weten, evenals Pia. Hoe vind je hem? Niet heel erg veranderd, zoniet innerlijk, dan toch uiterlijk, na 12 maanden ziekenhuis? Jij, jij bent nooit ziek; ik zou met jou onmiddellijk van lichaam ruilen. Toch ziet het er, op dit ogenblik, naar uit dat ik genezen ben. Maar het is onvermijdelijk dat je hier chronisch verkouden bent; je moet je er dus bij neerleggen dat je hoest; dat doe ik dan ook sinds mijn terugkeer (in september).

Je hebt gelijk: wat heb ik hier eigenlijk te zoeken? Ik vraag het me ook af.

Ik zweer het: ik kom zo gauw mogelijk. Dan gaan we samen weer lekker eten en drinken bij moeder Catherine; en dat zal gauw zijn; daar kun je op rekenen. Laat ik als uiterste datum zeggen: 20 november; maar ik ben er bijna van overtuigd dat het eerder zal zijn. Dus, tot ziens!

(als enig sleutelwoord)

Als altijd je

Eddy

Allerliefste tante

(met de geknipte haren),

Ik zou me over dit slechte nieuws (hoewel het heel erg in de mode is) beklagen als ik me niet in precies dezelfde situatie bevond. Ook ik, lieve modieuze tante, heb kortgeknipt haar. Bijna kaal - 1 3/4 millimeter. Daar staat tegenover dat ik - en uit pure verveling - mijn snor laat groeien. Hoe zal dat er in november uitzien? Ik laat het u alvast weten anders herkent mijn tante haar neefje straks niet meer.

Maar zou u ondanks deze - misschien ongunstige - veranderingen uw neefje een lief vriendinnetje weten te bezorgen? Daar zou ik heel blij mee zijn, lieve tante. Bovendien zou me dat een beetje bezighouden. Of ze nu Paulette, Colette of Simonne heet, dat doet er niet toe, als ze maar - u weet wel - en - u weet wel - heeft en minstens 18 tanden. Als de jongedame die in de hoek van uw brief zo aardig tegen me doet (en ondertekent met R.I.P.) me eens toestond aan haar gevoelens tegemoet te komen? Is ze vrij? Of zou ze het ook anders goedvinden met uw neef een genoeglijk slippertje te maken?

Mijn hart klopt al sneller, lieve tante, mijn hart klopt - u weet wel waar. Het is tijd u een kus te geven. Ook u tot ziens dus, en een lief zoentje. Zullen we even aan elkaars haartjes trekken?

Daarmee zou u zonder kullen
Uw neefjes hartenwens vervullen.

Aan Pedro Creixams: Lausanne, 12 december 1924

Lausanne, 12 dec.

Beste Pierre,

Ik ben hier gisteravond om 7 u. 16 aangekomen (Zwitserse tijd = 6 u. 16 in Parijs) en ik heb tot nu toe, dat wil zeggen tot half een, geslapen. Alles is vreselijk duur en ik moet wel 4, in plaats van 3, Franse franken rekenen voor 1 Zwitserse frank. Ik blijf maar drie dagen, vandaag meegerekend; maandag vertrek ik dus weer, maar in plaats van naar Evian te gaan dat wat klimaat betreft even onaangenaam schijnt te zijn als Lausanne, denk ik dat ik naar Pallanza ga, dat ik een beetje ken en dat ik alleraardigst vond. Daar zie ik wel weer; maar ik blijf er in ieder geval zo lang tot ik nieuw geld heb ontvangen.

Ik heb nu ook ontdekt dat ik zo stom ben geweest bij jou de films te laten liggen waar ik afdrukken van zou laten maken. Stuur me die envelop dus, zo spoedig mogelijk, poste restante naar Pallanza, (Lago Maggiore), Italië.

Ik schrijf je nog van daarginds, evenals Pia, en ik zal er de gewenste foto's zo snel mogelijk laten afdrukken.

Is Madeleine vertrokken? Ik weet zeker dat je in dat geval blij zult zijn haar tegen kerstmis terug te zien. Als ze er nog is, doe haar dan de hartelijke groeten van mij en voor jou een stevige handdruk van je

toegenegen

Eddy

Aan Pedro Creixams: Pallanza, 21 december 1924

Pallanza, 21 dec.

Beste Creixams,

In alle haast dit briefje bij een paar foto's: ik heb maar een uur en moet vier brieven schrijven. Ik vertrek morgen - hoera, het geld is aangekomen! Dus, scusi, signore, dat ik zo kort ben. Je ziet het: de afdrukken die ze hier voor me gemaakt hebben zijn niet denderend, maar wat wil je: we zijn maar in Pallanza. 'Con bordi, senza bordi', ik begreep er niets meer van. Ik moest drie keer terug; nou ja, hier zijn ze, ik hoop dat je er voorlopig tevreden mee bent.

Morgen zie ik in San Remo wel of er iets van jou of van Pia ligt. Ben je nog steeds aan het werk? ik werk hard, maar zonder overtuiging. Ach, ik zou het je haast vergeten te zeggen: de hotelhouder hier verzamelt handtekeningen van beroemdheden; een Belg op doorreis gaf hem zelfs alle namen van de huidige ministers daar en van de socialistische afgevaardigden. Hij vroeg me hem een paar belangrijke Fransen *) te noemen (hij heeft al de handtekening van Raymond Poincaré, maar Foch en Clemenceau hebben niet gereageerd). Ik heb hem jouw adres en dat van Pia gegeven; doe alsjeblieft niet zoals Foch en Clemenceau.

Tot spoedig, beste Creixams, en buon natale zoals je hier op alle prentbriefkaarten leest. Een hartelijke handdruk van je

Eddy

*) Mijn handtekening vroeg hij niet.

Aan Pedro Creixams: Lausanne, 12 december 1924

Lausanne, 12 dec.

Beste Pierre,

Ik ben hier gisteravond om 7 u. 16 aangekomen (Zwitserse tijd = 6 u. 16 in Parijs) en ik heb tot nu toe, dat wil zeggen tot half een, geslapen. Alles is vreselijk duur en ik moet wel 4, in plaats van 3, Franse franken rekenen voor 1 Zwitserse frank. Ik blijf maar drie dagen, vandaag meegerekend; maandag vertrek ik dus weer, maar in plaats van naar Evian te gaan dat wat klimaat betreft even onaangenaam schijnt te zijn als Lausanne, denk ik dat ik naar Pallanza ga, dat ik een beetje ken en dat ik alleraardigst vond. Daar zie ik wel weer; maar ik blijf er in ieder geval zo lang tot ik nieuw geld heb ontvangen.

Ik heb nu ook ontdekt dat ik zo stom ben geweest bij jou de films te laten liggen waar ik afdrukken van zou laten maken. Stuur me die envelop dus, zo spoedig mogelijk, poste restante naar Pallanza, (Lago Maggiore), Italië.

Ik schrijf je nog van daarginds, evenals Pia, en ik zal er de gewenste foto's zo snel mogelijk laten afdrukken.

Is Madeleine vertrokken? Ik weet zeker dat je in dat geval blij zult zijn haar tegen kerstmis terug te zien. Als ze er nog is, doe haar dan de hartelijke groeten van mij en voor jou een stevige handdruk van je

toegenegen

Eddy

Aan Pedro Creixams: Pallanza, 21 december 1924

Pallanza, 21 dec.

Beste Creixams,

In alle haast dit briefje bij een paar foto's: ik heb maar een uur en moet vier brieven schrijven. Ik vertrek morgen - hoera, het geld is aangekomen! Dus, scusi, signore, dat ik zo kort ben. Je ziet het: de afdrukken die ze hier voor me gemaakt hebben zijn niet denderend, maar wat wil je: we zijn maar in Pallanza. 'Con bordi, senza bordi', ik begreep er niets meer van. Ik moest drie keer terug; nou ja, hier zijn ze, ik hoop dat je er voorlopig tevreden mee bent.

Morgen zie ik in San Remo wel of er iets van jou of van Pia ligt. Ben je nog steeds aan het werk? ik werk hard, maar zonder overtuiging. Ach, ik zou het je haast vergeten te zeggen: de hotelhouder hier verzamelt handtekeningen van beroemdheden; een Belg op doorreis gaf hem zelfs alle namen van de huidige ministers daar en van de socialistische afgevaardigden. Hij vroeg me hem een paar belangrijke Fransen *) te noemen (hij heeft al de handtekening van Raymond Poincaré, maar Foch en Clemenceau hebben niet gereageerd). Ik heb hem jouw adres en dat van Pia gegeven; doe alsjeblieft niet zoals Foch en Clemenceau.

Tot spoedig, beste Creixams, en buon natale zoals je hier op alle prentbriefkaarten leest. Een hartelijke handdruk van je

Eddy

*) Mijn handtekening vroeg hij niet.

Aan Pedro Creixams: Brussel, februari 1925

Beste Pedro,

Hierbij de kaart die ik je net geschreven had toen je brief kwam. Wat moet ik er zo gauw nog aan toevoegen? Dat ik geen gemene vent ben en dat ik jou

niet als een toevallige vriend beschouw? Maar donders, dat weet jij beter dan ik, naar ik veronderstel. Hoe dan ook, als je behoefte hebt aan een 'bewijs', dit is het. Overigens wijs ik er met nadruk op dat de laatste brieven, uit Pallanza en uit Nice, als ik me niet vergis, van mij kwamen. Er valt me dus niets te verwijten, of het moest zijn dat ik op doorreis even in Parijs was en wat mijn vriendschap voor jou betreft, die is eenvoudig en oprecht, je kunt rustig slapen. Ik zal dus nr. 3 van Art Vivant laten bestellen om er jouw portret in te aanschouwen en om er naar een even vermakelijk detail te zoeken als dat wat zich, ter hoogte van je das, bevindt op het portret dat je me stuurt op de kaart die je tentoonstelling aankondigt. Het spijt me dat ik niet in Parijs ben om er 'Creixams in de loop der tijden' te zien; maar ik zal met hernieuwde belangstelling je werken bekijken die zich in mijn nederige onderkomen bevinden, - tussen haakjes, laat me weten of je nog steeds een foto van mijn portret nodig hebt, omdat ik er in dat geval zonder langer te wachten een van zal laten maken.

Ik kreeg bericht van Pia van wie ik, zoals je waarschijnlijk weet, dezer dagen een kaart ontving; maar hoe staat het met Daura? Ik heb al heel lang zelfs niet over hem horen spreken, hoewel ik van Pia vernam dat hij jou naar Rouaan heeft vergezeld. Hoe gaat het met hem; lukt het hem zijn zaakjes voor elkaar te krijgen, o.a. met uitgever Mornay en het 'Spaanse' boek? Ik hoop dat ik het door hem geïllustreerde boek gauw te zien krijg. En jouw etsen voor de Baudelaire?

Zodra ik terug was, ben ik aan het werk gegaan; gisteren was ik in Antwerpen waar men mij vroeg of ik wilde meewerken aan een tijdschrift dat binnenkort gaat verschijnen, (om binnen een jaar weer te verdwijnen, natuurlijk). Ik heb er een soort beroemdheid ontmoet, die in Vlaanderen bekend staat als een avant-gardedichter, de Nestor van de jongeren, een vent die overal vertelt dat hij niet graag vrienden maakt, en die zich serieus als de leider-van-een-school beschouwt (de Apollinaire van deze streken, nou nou.) Het schijnt dat hij zich heel 'aardig' over mij heeft uitgelaten; misschien omdat ik geen Antwerpenaar ben? Het is vermakelijk te merken hoe zeer die Vlamingen een hekel aan elkaar

hebben en toch steunen ze elkaar onderling. Mijn Hollandse vriend, de schilder Willink die jij in Parijs gezien hebt, en ik, wij worden beschouwd als aangename en waardeloze mooipraters, misschien omdat het ons minder moeite kost ons in een vrijwel zuiver Nederlands uit te drukken.

Ik heb twee verhalen voltooid en, zoals ik al zei, ik wacht alleen nog maar op jouw illustraties om het eerste naar de drukker te sturen. Ik heb van Agathe de Franse vertaling gemaakt waar Pia mij om vroeg, maar ik aarzel om haar te versturen; in mijn gebrekkige Frans, en zonder de verontschuldigungen die ik er, als ik bij hem was, door middel van een gebaar of een opmerking aan zou kunnen toevoegen, lijkt het echt heel erg onzinnig en grof. Wacht dus tot ik in Parijs ben en we op een middag met z'n drieën, of met Mourri erbij met z'n vieren zijn, dan zal ik die XVI zwijnerijen hardop voor jullie vertellen; dat verschaft me bovendien het genoegen jullie je lippen te zien aflikken en jullie te horen lachen. Vraag Pia dus geduld te hebben. Wil je hem ook zeggen dat ik de 2 boeken (Paludes en Détours) die hij voor mij naar Nice opgestuurd had ontvangen heb? Dat is het, beste vriend, ik hoop dat ik mocht ik gezondigd hebben boete gedaan heb en dat je niet meteen weer tekeer begint te gaan.

Nogmaals een poot.

Hartelijks je

E.

Hoe gaat het met Bonnel? Doe hem de groeten.

Donders, wat gebruik jij een mooi papier! je kunt wel merken dat je stinkend rijk aan het worden bent; zelfs je handschrift is veranderd: het is vorstelijker geworden! En je hebt een schitterend fototoestel, naar het schijnt? Stuur me de foto's waarvan je denkt dat ik ze interessant zal vinden!

Aan Pedro Creixams: Brussel, 7 maart 1925

Bruss. 7-3-25.

Beste Pedro,

Ik was heel blij met het briefje dat ik van je ontving: dus je zit in Rouaan en het gaat er goed met je, neem ik aan. En hoe gaat het met Madeleine? vergeet niet haar de hartelijke groeten te doen. Gelukkig dat de Baudelaire af is; ik brand van verlangen hem te zien. Wat de tekeningen voor mij betreft, je weet niet hoe opgelucht ik me voel door je belofte me die spoedig toe te sturen, ik dacht al dat je geen zin meer had ze te maken, waarmee je me een nogal slechte dienst zou hebben bewezen. Niet dat ik aan je twijfelde, maar het kon zijn dat je het te druk had met belangrijker werk. Als je er eenmaal aan begint, zal het je waarschijnlijk niet veel tijd kosten: je mag best potloodtekeningen maken, zoals je ook hebt gedaan om, als ik me niet vergis, het boekje van Sauvage te illustreren. Nou ja, doe zoals je wilt, het is niet aan mij je adviezen te geven. Vertel me eens, beste vriend, wat ben je van plan in de Midi te gaan doen? en waar wil je je vestigen? Het is niet onmogelijk dat ik naar je toe kom als je eenmaal een geschikt en niet te duur onderkomen hebt gevonden. Schrijf me dus als er nieuwe ontwikkelingen zijn. Hier is het pokkenweer, hoewel ik van de dokter alweer naar buiten mag, houdt het slechte weer me ervanaf. Je weet dat bij griep de hernieuwde aanvallen het gevaarlijkst zijn. Nou ja, kloten! en eigenlijk kan het me ook geen donder schelen. - Als je me opnieuw schrijft vergeet dan niet me te vertellen hoe het met Madeleine gaat, en ook met Daura, over wie ik al heel lang niet meer heb horen spreken. Redt hij zich in Parijs? - Nou, tot spoedig, beste vriend, en bij voorbaat bedankt. Het allerbeste met het werk en de rest, en voor jou en je vrouw een hartelijke handdruk van je

Eddy.

Mijn ouders vragen me je de groeten te doen

Aan Pedro Creixams: Brussel, 19 maart 1925

Bruss. 19-3-25

Beste vriend, ik heb je tekeningen ontvangen; onnodig je mijn vreugde te beschrijven toen ik ze zag, ik heb een uur geknord van tevredenheid. Het was werkelijk heel goed - ik zeg het was, want ze zijn al bij de clichémaker. De twee eerste vind ik de beste, daarna de vijfde. De nr. 3 is zoals je zegt minder goed dan de andere, maar zeker niet niks! Ik wil hem toch laten afdrukken als je er niets op tegen hebt. Ik heb ze overigens (alle vijf) namens jou ondertekend; vind je dat niet heel aardig van me? Zodra de drukplaten klaar zijn stuur ik je proeven. En bedankt en nogmaals bedankt voor dit mooie werk, je bent een 'geschikte vent' en ik ben meer op je gesteld dan ooit! In de kleine details toon je je een behoorlijke viezerik - waarom lijkt het alsof al die kerels een stijve in hun broek hebben? heb ik je dat gezegd? - maar nou ja, ik ben je heel dankbaar want, zonder die menslievende kant die je werk kenmerkt los te laten, ben je erin geslaagd heel grappig te zijn. Ik ben heel heel tevreden, meer kan ik niet zeggen. Je bent geweldig; olé! zoals die klootzak zei.

Ander onderwerp, ik zou zeker graag naar Orange gaan, dat kun je je indenken; jammer genoeg ben ik genoodzaakt hier voorlopig te blijven. Domweg geldgebrek. Ik moet de boekbinder, de uitgever, een kast betalen, daarnaast heb ik nog schulden: mijn eerbiedwaardige vader zelf eist 800 ballen van me terug! Daarom zou ik je met de beste wil van de wereld die flappen waar iedereen altijd zo blij mee is niet hebben kunnen sturen, als ik ze uit mijn eigen beurs had moeten halen. Maar ik kreeg een goed idee: je weet dat mijn vader nog steeds graag een doek van de schilder Creixams wil hebben, die vent

met dat aardige smoel die we vaak op de boulevard tegenkwamen - hoe heet dat ook weer? - om kort te gaan, ik heb geld van hem losgepeuterd. Vandaar dat je in deze envelop 150 (helaas) Belgische franken hebt aangetroffen; maar die kun je, naar het schijnt, zelfs in Orange wisselen. Beschouw dat als een aanbetaling op enig doek dat je ooit voor hem zult maken of dat ik uit zal zoeken als we weer bij elkaar zijn, hetzij in Parijs hetzij - ? Hoe lang denk je in Orange te blijven?

Hier is het weer al een tijdje beter. Ik kan weer naar buiten, dat is, god zij dank, even iets anders dan boeken, ik leef weer een beetje op.

In het Marais wordt een stuk in drie akten opgevoerd van Odilon-Jean Périer, Les indifférents. Ik ga het zondag bekijken.

Wat maak jij op het ogenblik voor moois? Nog steeds dingen voor Pierre? Ik ben blij dat je, daarginds, in ieder geval minder op de vingers wordt gekeken. En hoe maakt Bonnel het? Pia, die me dezer dagen schreef, vertelde me over je uitgeversplannen: geïllustreerde, 'ontuchtige' luxeboeken. Ik zie je al aan het werk: kerels met een stijve zonder broek aan. Wordt Bonnel de Groot-Beschermheer? Doe hem de hartelijke groeten. Kus Mourri namens mij op een net plekje, en Madeleine waar je maar wilt, - ik schik me naar jouw voorkeur. Jou geef ik de vijf, beste vriend. Werk hard, geniet van de, of in de zon, het allerbeste. Schrijf me zo nu en dan om me op de hoogte te houden, ik zal je zonder dralen antwoorden. Als steeds je

Eddy

Aan Pedro Creixams: Brussel, 5 april 1925

Bruss., 5-4-25

Beste Pedro,

Alleen maar deze paar woorden om je te bedanken voor je brief. Je hebt gelijk: vervolg kalm je eigen weg: dan raak je het spoor niet bijster. Ik heb geen leuk boek dat ik je kan toesturen, maar ik zal ernaar zoeken. De titel van het boek van Stendhal is me onbekend, weet je zeker dat het van hem is, en dat het niet Promenades dans Rome of Chroniques Italiennes betreft? Ik zal er in ieder geval naar informeren.

Hierbij een drukproef van je tekeningen. Ik heb ze met Oostindische inkt moeten overtrekken, omdat de inkt die jij gebruikt had doorzichtig was, zei de clichémaker. Ik hoop dat je er tevreden over bent. Wat vind je van de ondertekeningen? heb ik ze goed overgetrokken?

Binnenkort stuur ik je 5 exemplaren op mooi papier van ons boekje. Ik zal proberen er nog wat leuke dingen bij te doen.

Tot gauw beste vriend, doe iedereen de groeten en als steeds

heel hartelijk

je

Eddy

Wil je een boek met anekdoten over de bokssport? het is van Tristan Bernard. Voor alle zekerheid stuur ik het je maar. Het is nogal onnozel, maar als je een paar verloren momenten hebt....

Ik heb het boek van Paulhan (met portret door Creixams) gekocht en gelezen, ik vond er niet veel aan. Ik wacht vol ongeduld op de Baudelaire die een stuk beter is.

Aan Pedro Creixams: Brussel, 4 juli 1925

Bruss. 4-7-25.

Beste Pedro,

Bedankt voor je brief, je foto en je spoedige antwoord. Met mijn vader gaat het steeds slechter; hij wil nu een of andere beroemdheid in Holland raadplegen, misschien is het nodig dat we met hem meegaan. Ik bedoel je daarmee te zeggen dat de kans dat ik naar Orange kom steeds kleiner wordt; en toch trekt niets me meer aan.

Want je bent werkelijk een goeie vent, beste vriend, op wie ik heel erg gesteld ben, die me interesseert, ik zou zelfs nog kunnen doorgaan maar dit is al ruim voldoende. Ik ben blij je als vriend te hebben, dat besef ik vooral in de situatie waarin ik me nu bevind, want ik heb een hoop gedonder. Behalve het gedoe met mijn vader, dat op zich al genoeg zou kunnen zijn, heb ik tot mijn ongenoegen mijn liefje met een foetus opgezadeld, wat - zo stel ik nu vast - aan de ene kant nogal voldoening schenkt, maar aan de andere kant niet erg aangenaam is. Ik heb naar een vroedvrouw moeten zoeken (die ik nog niet gevonden heb), en leugens moeten bedenken om bepaalde dingen uit te leggen. Ik moet dus de rol van 'kalmere' spelen, wat me maar half afgaat. Kortom, ik zou meer dan ooit graag naast jou te midden van je schilderijen staan waarop de vrouwen alles hebben wat nodig is en tegelijk vruchtbaar en onvruchtbaar zijn. - Hoe dan ook, als ik door een wonder naar je toe kon komen, zou ik, als reactie, heel vrolijk zijn, en, als vriend, heel blij met je resultaten. Maar.... als ik niet kom, wat veel waarschijnlijker is, houd dan je belofte en stuur me opnieuw foto's.

Om te beginnen heb ik de foto bestudeerd die je me vandaag stuurde, je staat er, ik neem aan dat dat de bedoeling is, een beetje als Bacchus op, maar hij stelt me (toch) teleur omdat ik, onder de druiventros, tevergeefs heb gezocht naar de wortel en de pruimen. Ik complimenteer je daarentegen met de

weelderigheid van je tieten. Heb je zo overigens niet de schijn willen bewaren?

(Ik betreur het eveneens, maar laat dit strikt onder ons gezegd zijn, dat Madeleine niet, in hetzelfde kostuum, naast je stond.)

En je snor? Beviel die je niet meer?

Vertel me een beetje hoe het nu met je plannen staat. Dat je in Parijs was om het onmiddellijk weer te verlaten, en zelfs met genoeg zoals je schrijft, betekent toch dat je niet van plan bent er spoedig terug te keren? In dat geval tref ik je misschien nog in Orange; d.w.z. dat ik begin november, hoe dan ook, uit Brussel vertrek om de winter in het zuiden door te brengen; en dan kom ik, dat zweer ik hierbij! meteen naar Orange. Misschien komt Bonnel ook wel, wat de anderen betreft, en in het bijzonder wat Pia betreft, betwijfel ik of hij me daar graag terugziet. Je weet dat ik heel erg op Pia gesteld ben en ik vind het werkelijk vervelend dat hij me zo onverschillig behandelt. Ik heb te weinig vrienden om niet dubbel gehecht te zijn aan degenen die ik uiteindelijk gekozen heb, en Pia en jij behoorden tot degenen die bij mij op de eerste plaats kwamen. Nou ja, laten we het er maar niet meer over hebben; ik heb jou tenminste nog en zoals ik al zei, daar ben ik heel blij om.

Schrijf me wanneer je wilt, en mocht ik naar elders vertrekken dan houd ik je op de hoogte. Hartelijke groeten aan Madeleine, en voor jou een stevige handdruk van je

Eddy

Aan Pedro Creixams: Brussel, 1 november 1925

Bruss. 1 nov. '25.

Beste Pedro,

Ik heb twee pakjes met Stupra's naar Parijs verzonden, het ene voor Bonnel naar jouw adres, het andere voor Pia (naar zijn adres). Het eerste bevat de nrs. 3, 4 (die van jou zijn) en 21, 22, 23, die van mij zijn en die me, verkocht, de drukkosten terug zouden bezorgen. - Wat het andere pakje betreft, dat de nrs. 26 tot 30 bevat, d.w.z. vijf exemplaren, dat is geheel bestemd voor Pia, die ermee kan doen wat hij wil.

De ex. 1 en 2 heb ik niet aan de post willen toevertrouwen, die breng ik je zelf. (Ik kom waarschijnlijk de 6e aan.) - Misschien breng ik ook de drie koperplaten voor je mee zodat het drukken van de proeven in Parijs kan gebeuren; dat hangt een beetje van Périer af die een ontmoedigend stilzwijgen bewaart. Ik neem de koperplaten liever mee naar Parijs dan de indruk te wekken onbescheiden te zijn; wat het geld voor het drukken betreft kun je je tot Simonson wenden (met wie ik het er trouwens over gehad heb.)

Ik heb je tweede mooie brief gelezen, zonder de alinea op de getekende jurk over te slaan. Wat moet ik erop antwoorden? beste vriend, ik schrijf soms haastig, maar om nou te zeggen: 'onverschillig'? Je weet best dat ik je te hoog acht om dit woord van toepassing te laten zijn, zelfs al gebruikte je het voor de grap. Trouwens, zeer binnenkort zien we elkaar terug; brieven kunnen - gesproken - woorden nooit vervangen. Tot ziens dus, beste Pedro, houd je goed tot het zover is, en de welgemeende groeten, ook aan Pia en Madeleine,

van je

Eddy

Aan Pedro Creixams: Parijs, vmdl. november 1925

Beste Creixams,

Ik voel me zo moe - als gevolg van.... niets, natuurlijk - dat ik me vanavond liever niet meer aan de klim waag. Neem het me dus niet kwalijk, en ook Pia niet, die vanochtend bij me langs is geweest en met wie ik morgen om ongeveer 2 uur bij jou heb afgesproken. Wat mij betreft, mij zul je eerder zien: al rond het middaguur, want ik ben van plan morgen foto's te maken. Ik heb jouw film gebruikt maar die heb ik al door een andere vervangen.

Als je meneer Bonnel vanavond ziet, vraag hem dan of hij bijv. maandagochtend met je mee wil naar Fort. Pia vertelde me dat hij de komende dagen waarschijnlijk moeilijk tijd kan vrijmaken maar dat het toch beter zou zijn de zaak zo spoedig mogelijk te regelen. Bonnel, die geacht wordt de eigenaar van het manuscript te zijn en die jou heeft aanbevolen, zou je een dienst bewijzen door met je mee te gaan.

Dat is de boodschap die ik je vanavond namens Pia moest overbrengen. Hij zal het er trouwens morgen waarschijnlijk nog met je over hebben. Tot ziens, beste vriend, verontschuldig mij bij Madeleine, smakelijk eten en welterusten.

Je

E.

Aan Pedro Creixams en Madeleine: Nice, 5 januari 1927

Nice, 5-1-27.

Beste vrienden,

Julie moeten me maar niet kwalijk nemen dat ik zo laat ben met mijn nieuwjaarswensen, die ik jullie hierbij doe toekomen. Maar het geval wil dat ik, na drie afschuwelijke dagen, net weer in staat ben iets te doen. Het gaat duidelijk niet best met de gezondheid. Volgens de dokter die me, hier, grondig

heeft onderzocht, is het met mijn zenuwen treurig gesteld; in Menton heb ik griep gehad, in Nice heb ik op nieuwjaarsdag een soort vergiftiging opgelopen die me met bijna onverdraaglijke hoofdpijnen het bed in joeg. Ik ben pas gisteren weer opgestaan. Kortom, ik ben een vent die zo zoetjesaan begint af te takelen, zoals iemand zei, ik weet niet meer wie. Ik hoop weer op te knappen door uit de buurt van mijn familie te blijven en ergens anders naartoe te gaan. Naar Avignon misschien? als ik maar alleen kan zijn. Daar heb ik een sterke behoefte aan. Ik zou ook graag willen dat ik niet meer hoefde te lezen, dat ik een zuiver dierlijk leven kon leiden, maar in de zon en de wind. Maar ach, mijn miserabele gestel!... Nou ja. Laten we het over jullie hebben. Hoe gaat het met jullie? Ik hoop zo goed als maar kan: Piet dikker en potiger dan ooit, en mijn lieve tante Madeleine nog steeds even leuk om te zien als op de dag van de opening van de tentoonstelling in de Salon. Laat me spoedig weten of jullie het goed maken en als die dikke Piet alleen nog maar zo druk is met schilderen dat hij aan niets anders meer toekomt dan kleuren op het doek smijten, pak jij, lieve tante, dan de pen op om, te mijner ere, wat inkt te laten vloeien. Ik ben jullie ontboezemingen niet helemaal onwaardig, dus vooruit, vertel me iets over jullie bezigheden. Ik hoop in ieder geval dat alles voor jullie hoe langer hoe beter gaat (voor zover dat met de wetten op deze onaangename planeet verenigbaar is!!!) en als gewoonlijk de hartelijke groeten van jullie

Eddy

Hôtel de l'Europe

Rue Alberti, Nice.

